

Se vidimo vsi na
Zdravo Talum

- Poraba aluminija bo naraščala** str. 4
- Poslovanje boljše od pričakovanega** str. 5–6
- Vsaka pločevinka šteje** str. 7
- Iskanje razvojnih poti in priložnosti** str. 8
- »Inovativnost je način razmišljanja«** str. 10–11
- Intervju z Markom Drobničem, predsednikom Uprave Taluma** str. 12–14
- Pomembne točke za NK Aluminij** str. 17
- »Bajram Serif Mubarek Olsun«** str. 19
- Razstave Uf, industrija! v okviru EPK – reportaža** str. 20–21

Iz vsebine

4 Poraba aluminija bo naraščala

Banka je trgovsko podjetje

5-6 Poslovanje boljše od pričakovanega

7 Vsaka pločevinka šteje

Solata berivka

8 Iskanje razvojnih poti in priložnosti

10-11 »Inovativnost je način razmišljanja«

12-14 Intervju z Markom Drobničem, predsednikom Uprave Taluma

15 Mreža znanja v kovinarstvu

16 Jesen v močvirju

17 Pomembne točke za NK Aluminij

Razpis kadrovske štípendij

18 Fotografije meseca

19 »Bajram Serif Mubarek Olsun«

20-21 Razstave Uf, industrija! v okviru EPK – reportaža

22-23 Jutri grem plavat!

24-25 Mura, Zlatorog, Železarna, Gorenje – fotoreportaža

27 Križanka

Naslovnica: Marko Drobnič, predsednik Uprave Taluma

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezirovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

Tudi Talum pričakuje rešitve

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Človek se že kar malo naveliča nenehnih groženj, opozoril, skratka strašenja z nekakšnim groznim stanjem, ki vlada v Sloveniji. Vse, kar se dogaja v Sloveniji ta trenutek, je usodno, prelomno, najpomembnejše. Vse zahteva takojšnje ukrepanje. Vse se dogaja po skrajšanih postopkih, na izrednih sejah. Ponoči. Treba je varčevati. Zlato fiskalno pravilo. Kam ga bomo dali? V ustavo, v navadni zakon? Kot da je to pomembno.

Vsakomur od nas se zdi, da prav na njem pa res ni treba varčevati. In večina nas ima prav. Težko je namreč verjeti v varčevanje, če se na drugi strani nič ne zgodi »eliti«, ki jo sumimo, da je pokradla milijone evrov in jih spravila kdo ve kam. Ven iz Slovenije seveda.

»Napad« na plače, pokojnine, skratka na dohodke ljudi, ki že tako in tako nimajo kaj dosti, je kljub krizi neprimeren. Najbrž s tem ne bomo veliko prihranili in tudi Evropa nas zaradi tega (kar našim politikom, po mojem mnenju, pretirano veliko pomeni) ne bo imela nič raje. In vedno znova se postavlja vprašanje, kam smo odpluli v teh 20 letih. Ko smo leta 2004 postali enakopravna članica Evropske unije, smo bili na vrhu deseterice, ki je bila takrat sprejeta v EU. Danes smo, po mnenju nekaterih v Evropi, na repu.

Nenehna ugibanja o tem, ali bo Slovenija potrebovala pomoč Evrope ali ne, in neenotnost politike pri tem pa večno stokanje o težavah in alarmantnih stanjih, ki

jim nihče ne vidi rešitve, so v veliki meri pomagali pri nižanju bonitetnih ocen.

Ob vsem tem pa se po nepotrebnem ubadamo z ideološkimi vprašanji, kot so praporščaki na državni proslavi, uporaba rdeče zvezde, preimenovanje vojašnice, ruska kapelica in tako naprej. Vsi mediji so bili polni novic o izgonu nadškofa Urana. V redu, ampak to bi v Sloveniji že dolgo morale biti obrobne teme.

Sam ne verjamem v varčevalne ukrepe, dokler se ne bo zgodilo še kaj drugega. Dokler ne bomo začeli ustvarjati pogojev za gospodarsko rast in s tem v zvezi ukrepati.

Politika bo nadaljevala tam, kjer je ostala pred dopusti. V tem času se stališča do odprtih vprašanj najbrž niso kaj veliko poenotila. Koalicijski politiki so sicer optimistični, opozicijski pa malo manj. Gospodarski minister pričakuje, da bodo v ospredju vprašanja za spodbudo slovenskega gospodarstva. To je dobro, saj je v tem tudi glavna rešitev problema.

In prav ta problematika zadeva tudi Talum. Tudi mi pričakujemo svoj del reševanja problemov, ki nam danes povzročajo velike težave. Politike čaka torej veliko dela. Nas pa seveda tudi. Ali ni že čas, da bi ponovno, vsaj za nekaj časa, lahko normalno zadihali in se namesto težavam mirno posvetili rasti in napredku svoje »fabrike«? **□**

»Politike čaka torej veliko dela. Nas pa seveda tudi.«

UPRAVA

Poraba aluminija bo naraščala

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Dr. Zlatko Čuš, član Uprave

V Abu Dhabiju je 420 vodilnih strokovnjakov s področja proizvodnje in porabe aluminija na 17. svetovni konferenci CRU Aluminium razpravljalo o prihodnosti te kovine. Iz poročila konference je razvidno, da skoraj enotno napovedujejo rast porabe aluminija v svetu. V naslednjem desetletju naj bi največji delež rasti prispeval transportni sektor. Seveda bodo rasti porazdeljene nekoliko drugače, kot bi si mogoče mi Evropejci želeli. Aluminiju pa ne kaže dobro samo v transportnem sektorju, pač pa tudi pri uporabi električnih vodov, kjer vedno bolj nadomešča baker, ki nekako izgublja primat na tem področju. Kot sem že omenil, je gibal porabe predvsem avtomobilska industrija. Leta 2011 je bilo na svetu proizvedenih 75,5 milijona avtomobilov ali 4,2 odstotka več kot leto prej. V ZDA je bilo prodanih 15,2 milijona avtomobilov ali 9,3 odstotka več kot leta 2010, v Evropi 19 milijona s 4,4-odstotno rastjo, v Južni Ameriki 5,2 milijona s 9,6-odstotno rastjo ter v Aziji 30,4 milijona z 1,3-odstotno rastjo.

In kakšne so napovedi za leto 2012?

Skupno naj bi proizvedli 79,6 milijona avtomobilov ali 5,5 odstotka več kot leta 2011. ZDA naj bi prispevale 16,7 milijona vozil ali 9,8-odstotno rast, medtem ko predstavlja 18,3 milijona vozil v Evropi 4-odstotni upad. Južna Amerika ostaja približno na ravni lanskega leta s 5,2 milijona vozil, v Aziji pa se predvideva kar 10,5-odstotna rast s prodanimi 33,6 milijona vozil.

Predvidevajo, da bo magična številka 100 milijonov vozil letno dosežena leta 2015, predvsem na račun rasti na področju držav BRIC (Brazilija, Indija, Rusija, Kitajska). Posledično bodo torej samo v sektorju proizvodnje avtomobilov do leta 2015 dodatno porabljeni dobri 3 milijoni ton aluminija.

Kakšen delež te rasti si bosta zmogli zagotoviti Evropa in Slovenija, je pa seveda veliko vprašanje. ■

Banka je trgovsko podjetje

MAG. FRANC VIŠENJAK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Mag. Franc Višenjak, član Uprave

Mesec avgust jemljemo kot mesec dopustov in priprave na jesenske dni, ko se stvari spet začnejo na novo. Za našo tovarno to seveda večinoma ne velja, ker nas kontinuirni postopki silijo v enako dinamiko čez celo leto.

Takšen občutek imam tudi za gospodarsko politiko, saj zlato fiskalno pravilo, upravljanje državnega premoženja, reševanje slovenskih bank dajejo takt dogodkom v teh vročih dneh.

Vsi ti odprti problemi prizadevajo tudi naše podjetje in ne moremo biti ravnodušni do nobenega izmed njih. Najbolj vroča tema je v teh dneh ustanovitev slabe banke. Najbrž se ljudje sprašujejo, kaj je to slaba banka in zakaj je potrebna. Poskušal bom osvetliti, kako vidim ta problem in kako to vpliva na naše podjetje.

Banka je trgovsko podjetje, ki na trgu dobi denar od tistih, ki ga imajo, in ga posodi tistim, ki ga nimajo. Za svoje početje zaračuna obresti in manipulativne stroške tistim, ki so si denar izposodili. Za banko je največji problem ugotoviti, kdo je zaupanja vreden, da mu posodi denar. Če banka ima denar, ga mora nekomu posoditi, drugače ustvarja izgubo pri obre-

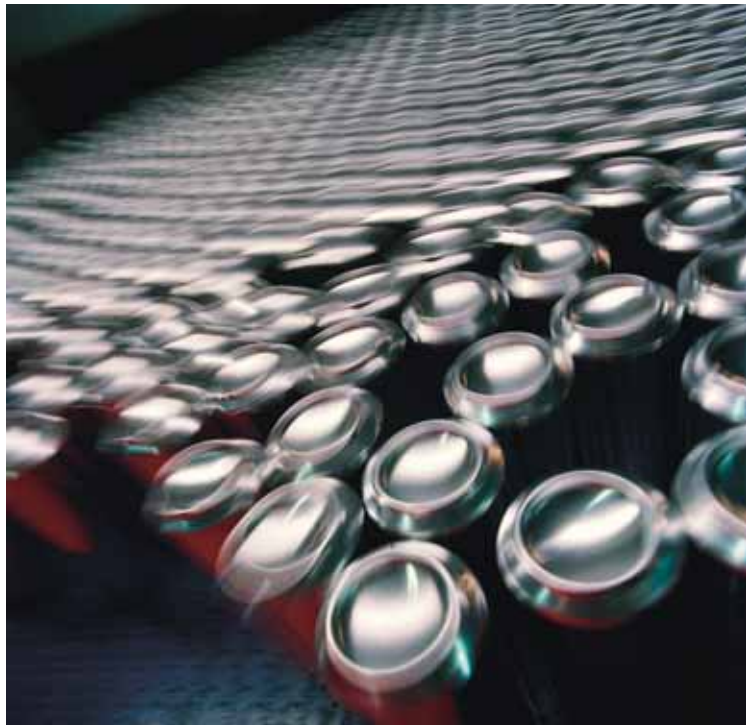
stih, te pa mora dati tistim, ki so ji zaupali svoj denar. Tu pa je največja težava. Pri splošni porušitvi gospodarstva pridejo podjetja, ki so najela kredit, v težave, s tem tudi zaposleni, ki nimajo rednih plač, imajo pa kredite za hiše ali druge materialne dobrine. Najeti krediti se ne vračajo in banka nima več osnovnega elementa poslovanja. Procesi v banki se zaustavljajo, naenkrat se kriteriji za dajanje posojil spremenijo in nastane splošno nezaupanje. V takem stanju se znajdejo vsi komintenti, tudi tisti, ki so boljši in imajo realne programe. Ker pa banki manjka denar, ki ni bil vrnjen in ga na trgu ne dobi, začne zmanjševati kredite in tako slabiti podjetja. Tu je ustanovitev slabe banke rešitev za gospodarstvo, saj bi bile v tej banki tiste naložbe, ki se ne vračajo. V stari banki bi se lahko spet vzpostavila normalna razmerja, ki bi delovala po takih pravilih, da bi služila razvoju gospodarstva.

To pomeni, da tudi ustanovitev ali rešitev problema slabe banke vpliva na naše podjetje, saj bi z zmanjšanjem sedanje zadolžitve v prihodnje težko poslovali. ■

Vsaka pločevinka šteje

DR. MARKO HOMŠAK

FOTO: [HTTPS://CANNEDCOMMENT.FILES.WORDPRESS.COM/2012/03/BEVERAGE-CANS.JPG](https://cannedcomment.files.wordpress.com/2012/03/beverage-cans.jpg)

Julija je Evropsko aluminijско združenje (EAA) objavilo novico, da sta dve od treh aluminijških uporabljenih pločevink piva v Evropi reciklirani! To velja za EU-27, vključno z državami EFTA (Švica, Norveška, Islandija) in Turčijo, skupaj pa je bilo leta 2010 recikliranih že 66,7 odstotka pločevink. Če povemo nekoliko drugače: od skupnih 36 milijard pločevink jih je najmanj 24 milijard recikliranih, kar pomeni na leto 2,5 milijona ton manj toplogrednih plinov, to pa je ekvivalentno emisijam enega milijona vozil na leto, ki bi bili izločeni iz prometa v Evropi.

Nad 90 odstotkov recikliranih pločevink piva beležijo v Nemčiji (96), na Finskem (95), Norveškem (93), v Belgiji, Luksemburgu in Švici (91). Zelo blizu 90 odstotkom so še Danska, Švedska, Nizozemska in Islandija. K tako visokim odstotkom recikliranja so

priporočili dobro izvedeni različni sistemi zbiranja, ločevanja in predelave ter predvsem ozaveščenost uporabnikov. O več kot 50 odstotkih recikliranih pločevink v letu 2010 poročajo iz naslednjih držav: Avstrija, Bolgarija, Ciper, Češka, Slovaška, Estonija, Francija, Madžarska, Italija, Malta, Poljska, Španija, Anglija in Turčija. In kje je Slovenija? S 27 odstotki na predzadnjem mestu. Za nami je samo še Romunija. Slogan »Vsaka pločevinka šteje« bi moral biti torej pri uporabnikih in pri naših upravljavcih nacionalnih shem zbiranja in ločevanja odpadne kovinske embalaže še kako prisoten. Morda je k temu kaj pripomogel obisk direktorja Maartena G. Labbertona iz Packaging Group pri EAA v Sloveniji in Talumu. Uspešen sistem se namreč konča s predelavo in izdelavo novih izdelkov iz aluminija. Priložnost za nas? ▣

Solata berivka

REVITAL, D. O. O.

FOTO: REVITAL, D. O. O.

Revital, d. o. o., je lani začel testno pridelovati solato berivko. Po nekajmesečnem testiranju pridelave te solate smo jo začeli v poletnih mesecih tega leta tudi prodajati. Prodajamo jo narezano v manjših ali večjih pakiranjih. Pri naši domači berivki je poudarek na vzgoji listov mlade solate (baby leaf), osnovo predstavlja slovenska sorta Ljubljanska le-

denka. Tako berivka kot tehnologija pridelave predstavljata unikat na slovenskem tržišču. Trenutna količina dnevno pridelane berivke je 100 kg. Planiramo, da bo proizvodnja potekala 12 mesecev v letu. Posebej poudarjamo, da pri vzgoji berivke ne uporabljamo nobenih pesticidov. ▣

Iskanje razvojnih poti in priložnosti

Novе ideje za Talum jutri

V strategiji imamo zapisano ključno usmeritev »prestrukturiranje Taluma z inovativnostjo«, ki se zrcali v eni ključnih usmeritev »iskanje in uvajanje novih programov«, iz česar bi morali leta 2015 doseči vsaj 5 odstotkov prihodkov. Zavedanje in razumevanje tako zastavljenih smernic in ciljev je ključen prvi korak k izvedbi teh, po mojem zelo ambicioznih načrtov, ki pa s stališča dogajanj na gospodarskem področju v Sloveniji in Evropi pomenijo za Talum nujnost za preživetje.

MAG. ALBERT KOROŠEC
FOTO: SRDAN MOHORIC

Z izzivi prestrukturiranja se srečujemo na različnih ravneh, saj se celotna Slovenija in Evropa trudita najti recept za prilagodljivost na nove, vedno hitreje spreminjajoče se razmere. In ravno hitrost odziva in prilagajanje na nove razmere so ključni dejavniki prestrukturiranja Taluma z inovativnostjo. Čas šteje!

Sledenje zastavljenim ciljem strategije je pomembno z več vidikov in po odzivih nekaterih naših sodelavcev so le-ti to vzeli zelo resno in se potrudili dati svoj prispevek. V letošnjem letu lahko spremljamo vrsto različnih inovativnih idej, ki ponujajo nove poslovne priložnosti in nekatere med njimi kažejo na potencialni izum. Seveda pa sama ideja ni dovolj, saj je treba poiskati načine in poti za izvedbo, to pa zahteva organiziranje širše ekipe, ki je idejo pripravljena in sposobna pripeljati do konkretnega rezultata.

Posebno nas veseli, da so sodelavci s svojimi idejami neposredno podprli strateške smernice in s svojimi idejami podpirajo strateške cilje; to so novi izdelki in modeli, ki se nanašajo na nadaljnjo obdelavo in oblikovanje aluminija. Oblikovanje posebne aluminijaste pločevinke, ki prinaša veliko uporabnih prednosti za uporabnike, je predlagal **Boris Perger**. Sama izvedba predloga ponuja različne poti in hkrati odpira nove možnosti, predvsem

pri razvoju poslovnega in tržnega modela, hkrati pa pomeni tehnološki izziv. Zavedanje, da vstopamo v segment oblikovanja končnega proizvoda – na tem področju nimamo veliko izkušenj –, nas je prisililo, da smo pri obdelavi tega predloga poiskali potencialne zunanje partnerje (Gorenje Design Studio, Laboratorij za industrijsko oblikovanje na Strojni fakulteti v Mariboru) in na tak način nastavili zametke odprtega inoviranja. Partnerji so poleg znanja s področja oblikovanja pripravljene prispevati svoje izkušnje pri iskanju in razvoju ustrezne tehnologije. Trenutno potekajo aktivnosti za izdelavo prototipa, s katerim bi bilo mogoče preveriti trge in med njimi poiskati ustrezne.

Marija Vindiš je podala idejo za razvoj dekorativnih izdelkov iz aluminija in pripravila idejne skice. Tudi to idejo poskušamo izpeljati do ravni prototipa (seveda s pomočjo profesionalnih oblikovalcev) ter hkrati preverjati možne tržne poti.

Poln predlogov, optimizma in drugačni pogledov je bil dopis, ki nam ga je poslal **Robi Ros**, ki dela v Prometu in je tudi že z dejanji pokazal, da verjame v zapisane strateške smernice ter je pripravljen v tem procesu aktivno sodelovati. Vključen je v proces iskanja, modela in poslovnih priložnosti na področju vetrne energije. Predlog analize trga in iskanja pri-

ložnosti na področju aluminijevih izolacijskih plošč v arhitekturi, ki nam ga je poslal **Anton Kirbiš**, je bil »direkten« rezultat delavnice za spodbujanje inovativnosti, saj se mu je ideja porodila na eni od delavnic. Ideja je skladna z razvojno iniciativo razvoja izolacijskih panelov iz aluminijevih plošč, zato se obravnava v sklopu razvojnega projekta.

Ocenili smo, da ideja pretaljevanja ostružkov, ki jo je predstavil **Dejan Lorber**, predstavlja možen potencial, zato je bila uvedena naloga raziskave trga, ki naj bi predlog potrdila ali ovrgla. Isti avtor je v zadnjem mesecu podal še dva predloga. Prvi je ustanovitev ateljeja za izdelavo umetniških izdelkov iz aluminija, ki je skladen s cilji projekta razvoja lastne blagovne znamke in je vsekakor dobrodošel, saj gre za kompleksen in dolgoročen projekt. Drugi predlog je proizvodnja »biooglja«, ki izkorišča odpadno biomaso; izdelek je uporaben za različne namene. Projekt sovpada s projektom paletiranja katodnega ostanka, pri katerem lahko uporabimo isto tehnologijo. Ob teh predlogih je v obdelavi prijava njegovega izuma, za katero se pripravlja tudi poslovni načrt.

Že v pomladanskih mesecih je **Milan Firbas** predlagal proizvodnjo biodizla (oziroma sintetičnega dizla) po novem procesu, ki se imenuje **KDV** (Katalitische

Drucklose Veroelung). Ker gre za kompleksen izziv, pri katerem je treba poleg tehnologije raziskati tudi razne vidike nabavnega in prodajnega trga ter predvsem okoljske vidike, je bila oblikovana ekipa, ki je v poletnih mesecih pripravila poslovni načrt, ta pa bo osnova za presojo.

Edini inovativni predlog, ki izhaja iz optimizacije proizvodnega procesa, sta prijavila **Dragan Mikša** in **Anton Jurgec** in se nanaša na optimizacijo delovanja filtrirne naprave. Predlog je bil predstavljen kot projekt v izvajanju, z meritvami in opredelitvami rezultatov. Za preverjanje možne izvedbe je bila ustanovljena ekipa, katere naloga je test različnih vidikov in iskanje optimalne izvedbe.

Avtorja predloga za iskanje poslovne priložnosti na področju električnih vozil sta **Janez Kiseljak** in **Jože Palčič**. Idejni predlog izhaja iz priložnosti oblikovanja konstrukcije vozila iz aluminija s poudarkom na ulitkih in z razvojem mreže partnerjev, ki lahko poskrbijo za prenos znanja na področju oblikovanja, tehnologij in trženja.

Vsem predlagateljem čestitamo za prizadevnost, kreativnost in pogum, ki so potrebni pri spreminjanju ustaljenih vzorcev in iskanju poti za Talum jutri. Vsekakor smo se podali na zahtevno pot, ki pomeni precejšen odmik od dosedanjega načina delovanja, zato je vaš prispevek toliko več vreden. Predvsem pa s svojim razmišljanjem in s svojimi predlogi ter voljo dokazujete, da jemljete strategijo Taluma resno in verjamete v zastavljene cilje. □

»Skušnjava, da bi odnehal, je največja prav med najbolj strmim delom poti – tik pred vrhom.«
(Kitajski pregovor)

Upam si!

Prestrukturiranje Taluma z inovativnostjo

Charles Martin Hall □ zumitelj elektroliznega postopka pridobivanja aluminija (ZDA)

»Inovativnost je način razmišljanja«

Nedavna obsežna raziskava v Sloveniji (sodelovalo je 441 podjetij) je pokazala, da so po mnenju menedžerjev inovacije pomembne (v naslednjem vrstnem redu) za ohranjanje/povečanje konkurenčne prednosti podjetja, preživetje podjetja na dolgi rok, povečanje povpraševanja po izdelkih ali storitvah podjetja in zniževanje stroškov. Dobra polovica menedžerjev (58 odstotkov) uvršča uvajanje inovacij med najpomembnejše prednostne naloge podjetja. Podjetja z višjo stopnjo inovativne kulture uvajajo inovacije, ki pomenijo večjo novost za trg ali podjetje, so uspešnejša pri doseganju ciljev v zvezi z inovacijami in uspešnejša v primerjavi s konkurenti. Zato smo v Talumu pri snovanju Strategije za obdobje 2012–2015 kot enega izmed ključnih dejavnikov zapisali *prestrukturiranje z inovativnostjo*.

MAG. KARMEN JOŠT
FOTO: SRDAN MOHORIČ

V Talumu že tri leta (od septembra 2009) sistematično spodbujamo in spremljamo inovativno dejavnost zaposlenih. Vzpostavljamo sistem je dolgotrajen proces: ne gre za uvajanje nove tehnologije, gre za spreminjanje nasamih. Ustvarjamo strukturiran, učinkovit in trajnostni inovacijski proces, ki ga žene inovativnost zaposlenih.

Pri uvajanju sistema se soočamo s številnimi izzivi, na primer kako:

- ustvariti sistemski temelj za nenehno zbiranje idej,

- motivirati zaposlene za sodelovanje,
- obvladovati veliko število predlogov,
- povečevati kakovost predlogov,
- najti prave načine za ocenjevanje predlogov,
- izbrati najboljše ideje,
- meriti učinke.

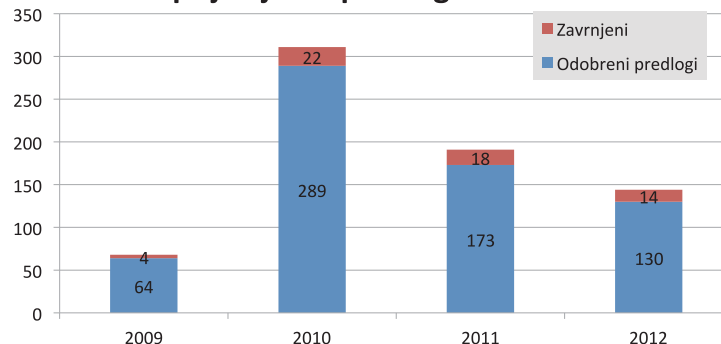
V treh letih so tako zaposleni skupine Talum prijavili 714 inovacijskih predlogov, pri čemer je sodelovalo 280 zaposlenih, kar je 37 odstotkov vseh zaposlenih. Dejstvo je, da se je v nekaterih okoljih

inovativna dejavnost uveljavila kot komunikacijski kanal in pomemben temelj nenehnega izboljševanja proizvodnih procesov. V teh okoljih je izziv k inovativni dejavnosti pritegniti še več zaposlenih. V nekaterih podjetjih je uvajanje inovativne kulture manj intenzivno, kar še posebej velja za storitvene dejavnosti (Talum, d. d., stara hčerinska podjetja).

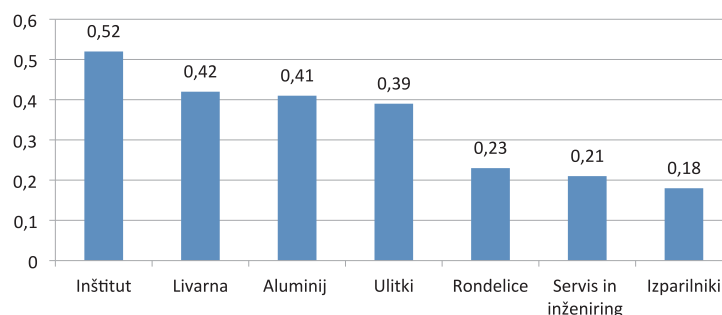
Velika večina prijavljenih predlogov izboljšav je neposredno povezanih z delom oziroma dejavnostjo predlagateljev. To pomeni, da gre za boljši izkoristek strojev in naprav, za izboljšanje delovnih razmer, za odpravo napak, zmanjšanje stroškov, lažje in hitrejšo opravljeno vzdrževanje in podobno. Največ predlogov se nanaša na delovanje strojev, orodij in naprav ter varnost dela in delovno okolje. Iz statistike je razvidno, da je bilo doslej namenjenega največ poudarka inoviranju delovnih procesov (običajno proizvodnih), ki seveda dajejo pozitivne ekonomske učinke na poslovanje ter dvigajo tehnično-tehnološko in organizacijsko kulturo podjetja. Manj pokrita področja inoviranja v Talumu so inoviranje proizvodov, storitev, modelov, organizacije in podobno. Inovacija je lahko tudi drugačen pristop do dobaviteljev in kupcev.

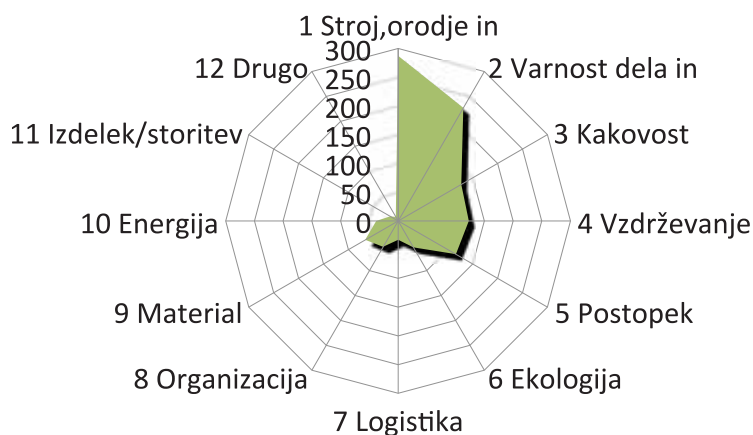
Zelo zanimiv se mi je zdel inovativen poslovni model nekega slovenskega podjetja. Investitor gradnje predora je zbiral ponudbe za svetila v predoru. Eden izmed ponudnikov je ponudil »SVETLOBO«. Ne le svetilo, temveč

Število prijavljenih predlogov

Število predlogov na zaposlenega

rešitev problema za investitorja z dodatno storitvijo vzdrževanja.

In kako naprejš?

Neizkoriščene priložnosti so dodatna motivacija za še sistematičnejši in celovitejši pristop. V okoljih, v katerih se inovativna dejavnost ne spodbuja in evidentira dovolj sistematično, bomo poskušali s ciljno usmerjenimi aktivnostmi spodbuditi tako vodje kot zaposlene. Prav tako želimo razširiti področja inoviranja. Poleg proizvodnih inovacij želimo inovativne pristope uvajati

tudi na področju storitev in poslovnih procesov. Praksa v mnogih podjetjih je pokazala, da se v začetku sicer razvije dober sistem generiranja idej, težave pa nastanejo, ko je treba ideje pretvoriti v rešitve in jih učinkovito uvesti v procese.

V ta namen pripravljamo tudi prenovljen pravilnik – **organizacijski predpis o obvladovanju inovativne dejavnosti**, ki ga bomo predstavili v eni izmed naslednjih številčk Aluminija. □

Prestrukturiranje Taluma z inovativnostjo

Inovatorji z 10 in več prijavljenimi predlogi (2009–2012):

Priimek in ime	Število	Zaposlen v Talum
Janez Vogrinec	27	Aluminij
Anton Kirbiš	25	Aluminij
Jože Palčič	18	Servis in inženiring
Nenad Kardum	18	Aluminij
Branko Plavec	15	Aluminij
Leon Hrovat	15	Ulitki
Gorazd Fišer	13	Ulitki
Franc Horvat	13	Servis in inženiring
Branko Krajnc	13	Ulitki
Ivan Hertiš	13	Ulitki
Marjan Sagadin	12	Livarna
Srečko Kondrič	10	Aluminij
Jasmina Korže	10	Inštitut
Silvo Predikaka	10	Rondelice
Peter Kropec	10	Aluminij

Cenim prispevek vsakega

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Marko Drobnič,
predsednik Uprave
Taluma

Tokrat smo za komentar polletnega poslovanja Taluma zaprosili Marka Drobniča, predsednika Uprave Taluma.

Poznani so rezultati polletnega poslovanja. Blagovna proizvodnja se je v primerjavi z enakim obdobjem lani povečala za 19 odstotkov, v primerjavi s planom pa za 2 odstotka. Čisti poslovni izid je bil negativen. Lahko komentiraš poslovanje v prvi polovici leta?

Poslovanje Taluma v prvem polletju je bilo boljše od pričakovanega, saj je bila prodaja za 5 odstotkov višja od planirane, pa tudi od prodaje v letu 2011. V prvi polovici letošnjega leta smo ustvarili 134 milijonov evrov skupnih čistih prihodkov iz prodaje. Te podatke navajam zaradi naših strateških usmeritev, pri čemer vedno večjo pozornost posvečamo tudi prodaji storitev in ne zgolj izdelkov. Zato je bolje, da navajamo znesek skupne prodaje, ne pa da se posvečamo zgolj blagovni proizvodnji in prodaji, ustvarjeni iz aluminijevih proizvodov. Poslovni izid v prvem poletju je negativen, in sicer v višini 6,6 milijona evrov. Nanj žal še vedno vpliva cena elektrike. A tudi to vprašanje moramo letos rešiti. S poročtvom, ki ga je izdal naš največji lastnik Eles za pokrivanje izgub, nastalih zaradi previsoke cene električne energije, bomo premostili izgubo v letošnjem letu, poročstva pa tudi konec leta ne bomo preseгли.

Lahko napoveš poslovanje za drugo polovico leta ali je za to še pre zgodaj?

Zaradi padanja cene aluminija na Londonski borzi kovin in nekaj manjšega povpraševanja pri posameznih programih pričaku-

jemo nekoliko nižjo prodajo. Zaradi tega bo malo zrasel tudi pritisk na stroške, če bomo želeli ohraniti poslovni izid v okvirih planiranega in – kar je še pomembnejše – zagotavljati likvidnost za plačevanje naših obveznosti. Kljub temu pa je treba ohraniti optimizem in delati za uresničevanje naše strategije, izkoriščanje nezasedenih kapacitet, razvoj programov in izdelkov z visoko dodano vrednostjo ter trženje obstoječih in novih storitev zunaj skupine Talum.

Problematika oskrbe z električno energijo, predvsem cena, se rešuje. Intenzivno poteka iskanje rešitev. Ali bi ob primerni ceni električne energije Talum lahko poslovno pozitivno?

Zagotovo. Najpomembnejše pa ni to, kar sprašuješ, ampak dejstvo, da bo električna energija v prihodnje zgolj orodje za prestrukturiranje naših programov. Če nam bo uspelo doseči konkurenčno ceno električne energije, bomo s tem dobili pogoje, ki nam bodo dali čas in možnost za prestrukturiranje. Z dvigom prodaje obstoječih programov, pri katerih je dodana vrednost že visoka, in z novimi programi ter trženjem storitev pa moramo postopoma doseči neodvisnost od primarnega aluminija, proizvedenega v Talumu, in s tem velikih količin električne energije.

Kakšno je tvoje mnenje o intenzivnosti in naporih vseh v Talumu pri iskanju rešitev za uvajanje izdelkov in storitev z višjo dodano vrednostjo?

Osebnostno prispevek vsakega, ki je zaposlen v skupini Talum, za iskanje novih poti, uvajanje drugačnih programov in storitev. Marsikje se lahko pohvalimo tudi že s konkretnimi rezultati. Posameznikom in skupinam, ki so z inovativnimi pristopi k izboljševanju procesov ter pri iskanju novih rešitev dosegli že konkretne učinke, velja moje posebno priznanje in pohvala. Ves ta trud, drugačni pristopi, predvsem pa spremenjen način miselnosti so dobro izhodišče za naprej. Če bomo vsi verjeli v to, da moramo dati v tej smeri vse od sebe, nam lahko uspe.

Dnevno smo pričra raznim slabim bonitetnim ocenam slovenskih bank, negativni rasti gospodarstva. Nemci so zapisali, da smo Španija Srednje Evrope. Kako te negativnosti vplivajo na položaj Taluma v Sloveniji in v Evropi?

Zagotovo ne vplivajo pozitivno na poslovanje katerega koli podjetja, ki je vezano pretežno na izvoz. Zaupanje zunanjih partnerjev je ključnega pomena, zato pa morajo biti izpolnjeni določeni pogoji. Talum že ima težave, ki so posledica kreditnega krča slovenskih bank, saj moramo obnavljati kreditne linije, ki jih imamo odprte pri slovenskih bankah. Trenutno nam to še uspeva, a tudi v bančnem sistemu se bo moralo hitro nekaj zgoditi, sicer bo negativen trend v gospodarstvu še bolj naraščal. Težave, ki jih imamo z doseganjem konkurenčnosti na svetovnem trgu, pa so seveda pri nas povezane tudi z nekonkurenčnimi pogoji pri oskrbi z ener-

gijo – tako pri električni energiji kot pri zemeljskem plinu.

Mineva poldrugo leto od začetka reorganizacije družbe Talum. Kakšna je tvoja ocena tega obdobja?

Ocenjujem, da smo počasi začeli dojemati, da mora vsak po svojih najboljših močeh maksimalno prispevati na svojem delovnem področju in da je nova organiziranost osnova za udejanjanje strategije, ki smo si jo zadali za naslednje srednjeročno obdobje. Brez tega ne moremo preživeti in uspeti. Imamo jasno zastavljene cilje, strategijo, vedno več pozornosti posvečamo diferenciaciji obstoječih programov in novim programom, vedno večji poudarek dajemo tudi področju inovativnosti. Vse to so pokazatelji, da si drugačne poti želimo in da smo prestrukturiranje vzeli resno. Čaka nas še veliko dela, ampak saj veste: skupaj zmoremo skoraj vse.

Kakšne so konkretne spremembe, ki so nastale v tem času (zmanjšanje števila zaposlenih v družbi Talum Ulitki (prerazporeditev), menjava ljudi na vodilnih položajih ...)?

V skupini Talum vedno, kadar je to mogoče, s prerazporeditvami in prezaposlitvami skušamo obdržati v tem času še kako dragocena delovna mesta. Če bomo res dojeli, da je treba vložiti svoj maksimum v delo, razvoj in rast, bomo lahko ta delovna mesta obdržali tudi dolgoročno. Vse je mogoče, vendar se moramo zavedati, da danes glede na okoliščine in situacijo, ki vlada okrog nas, nič več ni samoumevno.

Vzdušje pri zaposlenih, če odmislimo plače, se zdi zelo pozitivno. Ljudje bi radi sodelovali pri spremembah. Kaj meniš o tem?

Velikokrat je odvisno od vsakega posameznika, koliko energije je pripravljen vložiti v razvoj delovnega procesa in svoj osebni razvoj. Mnogokrat se na žalost izkaže tudi nasprotno, da te želje pač ni. Zavzemam se za to, da vzpostavljamo tako sistem vrednot kot tudi sistemski pristop, ki bo spodbujal spremembe. Te so namreč gonilo razvoja. S takšnim načinom delovanja in sodelovanja bomo imeli vsi možnost pozitivnega prispevka k razvoju. Za tiste, ki si to želijo, mehanizmi in sistem obstajajo. Želim pa si, da smo takšni prav vsi. To ni dobro zgolj za podjetje, ampak za celo družbo in nas same.

Julija so bili pripravljene trije pomembni razvojno-investicijski programi. V družbi Talum Izparilniki je to naložba v družbo iz Francije in razvoj visoko učinkovitih toplotnih izmenjevalnikov, v družbi Talum Rondelice gre za povečanje proizvodnje in prodaje in razvoj legiranih rondelic za doze, v družbi Talum Ulitki pa za razvoj in proizvodnjo visokotlačnih ulitkov. Čeprav bomo o projektih v naslednjih številkah časopisa Aluminij še pisali, te prosim za komentar (pričakovanja, možnosti, časovna uresničitve projektov ...).

Navedeni projekti niso edini, ampak so le trije od mnogih dru-

gih razvojnih projektov, pri katerih tečejo določene aktivnosti. Veliko jih je in prav je tako. Prav je tudi, da jih v tovarniškem časopisu v prihodnje podrobneje predstavimo, ker lahko tako ali drugače pomembno zaznamujejo našo prihodnost. Ob njih seveda pomembno mesto zasedajo tudi storitve, s katerimi prodiramo na tuja tržišča in s tem delamo dobesedno revolucijo na tem področju. Razvoj storitev v posameznih že polnoletnih družbah tudi že daje načrtovane poslovne rezultate. Razvojno uresničevanje strategije smo vzeli zelo resno, želimo si novih in uspešnih programov in storitev, ki bodo dvigovali dodano vrednost podjetja. Le takšna pot je prava.

Mesto predsednika Uprave zahteva veliko dela in odrekovanja. Kako potekajo tvoji delovni dnevi?

Talum je moja prioriteta. S takšno funkcijo pridejo tudi mnoge odgovornosti, ki se jih zavedam, in seveda tudi naloge, ki jih skušam po svoji najboljših močeh v dobro podjetja in vseh zaposlenih tudi opravljati.

Ti ostaja kaj prostega časa? Kako ga preživljaš?

V prostem času, ki ga ni veliko, poskušam svojo energijo posvetiti svojim trem, ki me tudi potrebujejo ali nestrpnost pričakujejo, ko me ni. Skupaj z njimi doma polnim svoje baterije za vsak nov delovni dan.

Se ti zdi, da se uresničujejo tvoji pogledi na vodenje take družbe, kot je Talum? Je pri vodenju kaj takega, kar bi rad izboljšal ali spremenil?

Verjamem v vrednote, ki jih imamo zapisane, in v našo skupno energijo, ki jo posvečamo tovarni. Želim, da delujemo kot ekipa, in vem, da je treba stvari vedno spreminjati in izboljševati. To je osnova preživetja na dolgi rok. Kako moj način vodenja ocenjujejo drugi, bo treba vprašati njih, če pa ima kdor koli kakšno inovativno idejo tudi s tega področja, pa sem se o njej vedno pripravljen pogovoriti z njim.

Prihodnost Taluma se kaže tudi v tem, da bi do leta 2020 postali popolnoma neodvisni od lastne proizvodnje primarnega aluminija. Ali je Evropa res tako nenaklonjena tovrstni proizvodnji (in z njo seveda tudi Slovenija)?

Verjamem, da lahko postanemo popolnoma neodvisni in takšni tudi preživimo. Vse pa je odvisno od vseh nas. Kot sem že dejal, nič ni samoumevno, električna energija pa ne bo več pogoj za uspeh, ampak samo vmesno orodje, ki ga potrebujemo, da se od nje osamosvojimo in nadaljujemo po drugačni pot. Samozadostnosti torej ni več. Odprtost in sodelovanje ter partnerska povezovanja so nujni pogoj za naš uspeh na dolgi rok. Evropska unija trenutno vodi dokaj mačehovsko politiko do proizvodnje primarnega

aluminija in industrije sploh in jo na neki način s svojimi smernicami kaznuje, namesto da bi jo krepila. Medtem preostala industrijska okolja v svetu nenaklonjenost Evrope do svoje industrije pridno izkoriščajo in upam, da Evropa ne bo prepozno spoznala, da pomeni njena industrijska in gospodarska neodvisnost pogoj za njen obstoj. Prav zaradi tega odnosa ne smemo zgolj nemo opazovati, kaj se s primarno industrijo dogaja, in se moramo prilagoditi. Vplivati na kreiranje politike Evropske unije bo zaradi naše majhnosti zelo težko. Težave imamo že s slovensko.

Bo Talum še ostal Talum brez elektrolize?

To bo novi Talum.

To so vprašanja o prihodnosti Taluma. V prihodnost je treba verjeti. Kaj je po tvoje tisto, v kar se zaposlenim splača verjeti, tisto, kar zagotavlja prihodnost Taluma in s tem prihodnost delavcev (vseh nas)?

Če bomo verjeli vase in v to, kar počnemo, bomo zagotovo uspešni!

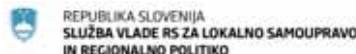
Prepričan sem, da imaš povedati še kaj, česar nisem vprašal. Izvoli.

Se vidimo vsi na Zdravo Talum. To si želim, ker nas zdravje in Talum držijo pokonci. □

»Čaka nas še veliko dela, ampak saj veste: skupaj zmoremo skoraj vse.«

Mreža znanja v kovinarstvu

Metal Knowledge Network – MKN

VESNA MASTEN
FOTO: SRDAN MOHORIČ

O projektu **Mreža znanja v kovinarstvu (MKN)**, ki je tudi **del enega izmed strateških projektov skupine Talum**, smo že pisali v prejšnjih številkah našega časopisa, ko smo pojasnili njegov namen in cilje. V Talumu se prvič srečujemo s črpanjem sredstev EU v mednarodnem projektu, zato so že začetki sodelovanja pri projektu prinesli nekaj »lovljenja ravnotežja za hojo po vrvi«.

Čeprav o projektu nismo veliko pisali, to še ne pomeni, da se ni nič dogajalo. V naslednjih vrsticah bomo poskušali orisati, kako tečejo stvari, ko je v projekt vključenih veliko partnerjev, celo mednarodnih.

Pri projektu čezmejnega sodelovanja je bilo po pozitivni prijavi naprej treba podpisati tri pogodbe o medsebojnem sodelovanju med dvema partnerjema iz Avstrije, to sta bila Fachhochschulstudiengänge Burgenland Ges.m.b.H in BFI Burgenland, MetallAusbildungszentrum Grosspetersdorf, ter štirimi na slovenski

strani, ki pa so bili: Talum, d. d., MLM, d. d., Maribor, UNIOR Kovaška industrija, d. d., ter Univerza v Mariboru, Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko (UM FER). Pogovorni jezik med avstrijskimi in slovenskimi partnerji je angleščina, vse pogodbe pa se podpisujejo v jezikih partnerjev, torej dvojezično (slovensko in nemško).

Podpis prve pogodbe o sofinanciranju, ki jo je vodilni partner (Fachhochstudiengänge Burgenland iz Železnega (Eisenstadta) podpisal s Službo vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, je stekel brez težav. Projekt se je tako uradno začel 1. septembra 2011. Pri drugi pogodbi, pogodbi o partnerstvu, pa smo se partnerji nekaj časa usklajevali, preden smo jo podpisali. Pogodbo smo sestavljali, vsak jo je moral pregledati, podal je svoje pripombe in popravke, potem je krožila od enega partnerja do drugega in preden je bila prevedena, je na vrata trkal že februar, ko je

bila podpisana tudi ta druga pogodba med partnerji. Tako smo se tudi uradno »oženili« s kar petimi partnerji.

Partnerji smo že pridno delali pri projektu ter razdelili delo na tri pilotne enote (o katerih bomo pisali v naslednjih prispevkih), medtem pa čakali še na podpis tretje pogodbe, pogodbe o nacionalnem/regionalnem sofinanciranju. Takrat pa se je postopek nekoliko zaustavil. Dne 8. marca smo prejeli obvestilo, da je bila v skladu z določili Zakona o Vladi Republike Slovenije (ZVRS-F) Služba Vlade Republike Slovenije za lokalno samoupravo in regionalno politiko (SVLR) ukinjena. Delovno področje evropske kohezijske politike in regionalnega razvoja je prevzelo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo. Ker je to očitno terjalo kar nekaj sprememb, je ministrstvo prejelo tretjo pogodbo v podpis komaj 28. maja 2012, na naše mize pa smo jo dobili ravno v tem tednu.

Sivi oblaki so se razblinili in prejeli smo še dolgo pričakovane dostope za sistem, v katerega je treba oddajati poročila. Dokončani so bili prvi sklopi delovanja pri projektu in s tem se je končalo tudi prvo poročilno obdobje. Sedaj se prebijamo skozi dokumentacijo in administracijo. Navodila, kako poročati za povračilo sredstev EU, so zelo natančna in točna, zato se bomo verjetno še srečali s kakšno napako, ki jo bomo morali popraviti, toda iz napak se učimo.

Cilj glede sodelovanja in izmenjave znanj med podjetji ter razvojno-raziskovalnimi in izobraževalnimi inštitucijami je že dosegel svoj namen. Učiti se in s tem kreirati ključno kompetenco, iskati odgovore ter rešitve na podlagi hitrega in preprostega dostopa do potrebnih znanj, je za nas pri tem projektu pomembnejše kot zgolj črpanje sredstev EU. ▣

Jesen v močvirju

Ena izmed oddaj na slovenskem radiu ima naslov *Sedim v močvirju in razmišljam*. Nekaj podobnega počenjam zdaj sam. Le da močvirja zaradi vročine skoraj ni več, pa še razmišljati je iz enakega razloga težko.

IGOR JEZA

(Povzeto z www.skei.si)

FOTO: ARHIV

Grki in Španci so to vedeli že pred nami, zato so korak dlje tudi kod drugod, na primer pri prošnjah za denarno pomoč EU. Ker pa se nam vsaj še nekaj časa obeta vročina, bomo – kot kaže – tudi mi kmalu doumeli, da jih je treba posnemati. In pri tej misli mi ni čisto nič prijetno. Nasprotno, celo malo me stisne tam okoli želodca in v ustih dobim grenak okus. Le na kakšen način smo zabredli v vse to? Kje je zdaj mali gospodarski čudež, država, na katero smo ponosni in jo imamo radi? Kje so rastoča podjetja, napredek v družbi, rast gospodarstva in

družbene blaginje? Zakaj vsi bežijo od nas, mi pa se zatekamo v naročje sociale in odvisnosti od pomoči. In ko pogledam ven, se zdi, kot da se nič ne dogaja. Kot da je vse v redu, kot da smo vsi zadovoljni.

Avgusta podpisujemo enega od aneksov h kolektivni pogodbi, s katerim bo dogovorjen najnižji regres za letni dopust za leto 2012 v višini 830 evrov. Podjetja so regres sicer izplačala (morala bi), če je bil izplačan nižji, bo pač treba narediti poračun. A to je tudi vse, o čemer se delodajalci letos hočejo pogajati. Za rast najnižjih

osnovnih plač pri delodajalcih ni volje, situacija je – kot kaže – spet slabša, kot je bila lani. Kaj nam je storiti, bomo določili septembra na prvi seji izvršnega odbora SKEI Slovenije, a doslej je bila v takih primerih edina možnost stavka. Obeta se nam, a vedno bolj se zdi, da ne samo to. Zdaj bodo težko kazali na sindikate, da česa ne razumemo. Zdaj bodo morali politiki pokazati drug na drugega. Predstavniki ljudstva, ki ne zmorejo poiskati dogovora v situaciji, ko mašenje lukenj ni več zadosti, ker voda vdira čez palubo, nosijo odgovornost za našo državo in za vse državljane. Zato so bili izvoljeni, zato so tam, zato so kandidirali. V času pregretih glav pomaga čeber vode na glavo. Upam le, da ga ne bomo dobili vsi. Nazadnje se vsa tako proklamirana odgovornost politikov konča ravno v tem čebru vode. Le da ga dobimo vsi. Vsak svojega. Jasen opomin je prišel iz Evrope: če se ne znate zmeniti sami, vam mi ne moremo pomagati. Ne, ne znamo se. Ne znamo iz malega bisera narediti spodobne domovine, ne znamo stvari skupaj vzeti v svoje roke. Tudi zato me je v tem močvirju sram.

Konec avgusta je in večina na dopustu. Vsak po svoje, vsak po željah in še bolj po zmožnostih. Celo vlada skoraj ne dela škode. Želim vam, da si odpočijete in da svoj čas preživite tako, kot imate to radi, in s tistimi, ki jih imate radi. Ali sami s seboj, če vam je tako ljubše. Jesen ne bo vroča. Do kosti mrzla bo. □

Praznovanje v Hali C

ŠPORT

Pomembne točke za NK Aluminij

Po začetni nervozni in utrujenosti na uvodnih tekmah prve slovenske nogometne lige so v nadaljevanju igralci NK Aluminij pokazali, da so sposobni igrati z vsako ekipo v prvi ligi.

DEJAN LEVANIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Enakovredno kosanje z drugimi ekipami vse igralce motivira in jim vliva optimizem za naprej, pri vsem tem pa je ključno, da so kot ekipa že dokazali, da se da zmagovati tudi na drugačen način. Pomembno je namreč igranje nogometa, vse drugo je drugotnega pomena.

Zmaga nad močnimi ekipami pa še zdaleč ni dovolj, da bi z lahkoto gledali na trenutni položaj v tek-

movalni bitki. Ekipa se postavlja na noge in vsak lahko preseneči. V Kidričevem bomo pričali težkim srečanjem, med drugim tudi z Mariborom, ki trenutno velja za favorita.

Igralske vrste Aluminija sta v preteklih dneh okrepila tudi Adnan Bešić in David Kašnik, ki je v zadnjih dveh sezonah za Olimpijo odigral 43 prvenstvenih tekem, nekaj časa pa je kot posojen igra-

S tekme med ekipama NK Aluminij in HIT Gorica

lec preživel tudi pri ekipi Sheffield Wednesday.

Ker je klub z nekaterimi okrepitevami nadomestil odhod štirih igralcev pred začetkom sezone, te okrepiteve za klub in Talum kot največjega sponzorja ne pomenijo dodatne finančne obremenitve, kar je bil tudi pogoj za vstop v prvo ligo. NK Aluminij tako še

naprej ostaja zvest svojim načelom in v ospredje postavlja razvoj nogometa z mlajšimi selekcijami.

Vljudno vabljeni na naslednja srečanja doma in tudi v gosteh. Navijačev in gledalcev je iz tekme v tekmo več, podpora s tribun pa zelo dobrodošla. □

Razpis kadrovskih štipendij

KADROVSKA SLUŽBA

FOTO: DARKO FERLINC

V skupini Talum se zavedamo, da je ključ do uspeha v znanju. Da bomo tudi v prihodnje lahko uresničevali svoje cilje in poslanstvo, vabimo mlade iz naše regije, da se prijavijo na razpis za dodelitev kadrovskih štipendij. Poleg štipendije vam nudimo možnost, da že v času šolanja spoznavate delovno okolje in svoje bodoče sodelavce. Prav tako vam bomo omogočili pomoč pri pripravi seminarjskih in diplomskih nalog in – kar je še najbolj pomembno – pri nas si lahko pridobite svoje prve delovne izkušnje.

Zainteresirane kandidate prosimo, da pošljejo svoje prijave do 31. avgusta 2012 na naslov: TALUM, d. d., Kidričevo Kadrovska služba Tovarniška cesta 10 2325 Kidričevo

K prijavi obvezno priložite tudi:

- fotokopijo potrdila o opravljenih izpitih z navedbo števila opravljenih izpitov in števila predpisanih izpitov,
- potrdilo o vpisu,
- življenjepis.

Z rezultati izbora bomo kandidate pisno obvestili do 30. septembra 2012.

Za šolsko leto 2012/2013 razpisujemo štipendije za pridobitev različnih poklicev, ki so navedeni v nadaljevanju.

Naziv poklicne in strokovne izobrazbe	Število štipendij
mag. inž. strojništva /2. bol. st./ ali	
dipl. inž. strojništva (UN) /1. bol. st./	3
dipl. inž. strojništva (VS) /1. bol. st./	3
mag. inž. elektrotehnike /2. bol. st./ ali	
dipl. inž. elektrotehnike (UN) /1. bol. st./	1
dipl. inž. elektrotehnike (VS) /1. bol. st./	1
mag. ekonomije /2. bol. st./	2
mag. fizike /2. bol. st./	1
dipl. ekolog naravovarstvenik (UN) /1. bol. st./	1
strojni mehanik (KV)	5
obdelovalec kovin (KV)	5
zidar (KV)	1
varilec (KV)	3
metalurg (KV)	2

Postanite tudi vi Talumovec.

Dijaki na ogledu sončne elektrarne

Fotografije meseca

Barka. Foto: Vesna Masten.

Borba kozličev za prevlado. Foto: Stanko Jus.

Pogled z okna. Foto: Uroš Požgan.

Grdi mali rački. Foto: Andrej Brumen.

Pasja vročina. Foto: Martina Furman.

»Bajram Serif Mubarek Olsun«

... se bomo po zaslugi tujcev prvič vprašali, kdo smo, kaj hočemo, od kod prihajamo. In zaradi tega spraševanja se bomo spremenili ...

(B. Spinelli)

ALEKSANDRA JELUŠIČ

V mesecu avgustu sem v medijih ujela stavek »Bajram Serif Mubarek Olsun«, ki me je spodbudil h globljemu raziskovanju njegovega pomena in korenin. Člani islamske veroizpovedi so v teh dneh praznovali svoj praznik, in kot si Evropejci voščimo ob božiču, tako imajo tudi oni svoje voščilo ob prazniku bajram. Kot po naključju sem v teh dneh prebrala knjigo Umberta Galimberta s pomenljivim naslovom Miti našega časa. Iz razmišljanja o kulturni identiteti in o rasizmu, ki je plod napačnih interpretacij in naših zakoreninjenih zablod in strahu, je nastal postanek, ki bo morda tudi vas spomnil, da se med seboj ne srečujejo kulture, temveč ljudje in ti so si različni. Pri tem pa nikoli ne bi smele biti pomembne barva kože, veroizpoved in šege, temveč način razmišljanja.

Če so se ZDA v prejšnjem stoletju ukvarjale s »težavo« množičnega preseljevanja in medkulturnega mešanja, potem je Evropa to fazo preživljala po padcu berlinskega zidu. Množično preseljevanje tujcev je v osrčje ljudi naselilo mržnjo, strah, sumničavost in netolerantnost, ki so seme, iz katerega kali rasizem. Če k temu dodamo še zahodnjaški občutek večvrednosti ali poveljevanje

evropske identitete, potem ni težko razumeti občutkov ljudi. Ne vem, s kakšnim razlogom si zahodnjaške družbe na prsi pripenjajo titulo večvrednosti. Če bi na našo kulturo pogledali skozi tujčeve oči, potem bi nam bilo verjetno jasno, da gre za kulturo, ki je ekstremno razsipniška in troši več kot iz eksistencialnega vidika potrebuje. In tujci se ob vstopu v našo kulturo verjetno počutijo kot nepovabljeni gostje obilne pojedinje, nakopičene na razkošnih mizah tesnobe in gneva. A žal je treba povedati, da materialno izobilje pogosto pri naša duhovno izropanost. Tako niti ni čudno, da so v našo kulturo začeli vnašati elemente tujih kultur v obliki joge, borilnih veščin, meditacije ..., ki naj bi zapolnili vrzel duhovne izstradanosti. A prodor tujih elementov v našo kulturo je precej neposrečen, saj jih naša kultura zmodelira po svojem okusu in jih vrne družbi v manjvredni in izumetničeni obliki. Ne vem, koliko ljudi si je dejansko pripravljeno priznati, da zahodnjaškega potratnega vidika življenja ne moremo biti deležni vsi, saj je absolutno premalo energetskih virov. Menim, da je prav v tem jabolko spora, le da si tega noče nihče priznati in da so to težavo skrbno zapakirali v med-

kulturne spopade. Vprašajmo se pri zdravi pameti, ali pri vsem tem res gre za medkulturna trenja ali pa nekdo to s pridom izkorišča za dosego svojih ekonomskih koristi. V resnici nihče ne more z gotovostjo vedeti, od kod prihaja, saj so se kulture stoletja mešale. Če bi tako raziskali naše korenine daleč nazaj v zgodovino, bi ugotovili, da smo zelo kulturno pisani. A človek je vedno čutil potrebo po iskanju svoje identitete, saj ga je ta navdajala z občutkom varnosti in pripadnosti. Ker je človek svojo identiteto povezoval še s čustveno komponento, je bilo z identiteto lahko manipulirati. V imenu identitete so se tako bile bitke za ozemlja, ki so v ozadju imele drugačne, višje ekonomske interese. Ne vem, kdaj bo človek v resnici dovolj »velik«, da bo znal ovrednotiti, kaj se skriva za to manipulacijo in ji ne bo več podlegal. Koliko krvi se bo še prelilo v imenu vere, kulture, drugačne barve kože in drugačnih šeg? Živimo torej v času, ko Evropa poudarja pomen spoštovanja do človeškega dostojanstva, svobodo, demokracijo in človekove pravice. Zaradi odprtih meja se v Evropi bolj kot kdaj doslej mešajo ljudje, ideje in blago. Državne meje so izgubile svoj pomen, a zdi se, da so prave meje tiste, ki jih imajo ljudje v svojem dojemanju medkulturnih razlik. Vprašajmo se torej, s kakšno pravico lahko sočloveka oropamo njegove različnosti. Morda bomo v prihodnosti morali preseči razmišljanje o tem, kar imamo z drugimi skupnega, in sprejeti vse tisto, kar je različno. Šele sožitje vseh kultur, pri čemer se je vsaka pripravljena odreči koščku svoje lastne identitete za skupno, bo omogočalo ustvarjanje skupnih gospodarskih koristi.

In nikar ne pozabite: »Morda boste že jutri tujec.«■

Razstave Uf, industrija! v okviru EPK

Danes govorimo o petih od šestih razstav, ki smo jih postavili v sklopu prireditve Evropske prestolnice kulture Maribor 2012. Poleg Talumove razstave sva si z našim fotografom Mišem Mohoričem ogledala še štiri. Izpustila sva le tisto v Novem mestu in jo prihranila za kdaj drugič.

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIC

Deli besedila, pisani ležeče, so povzeti iz brošure Uf, industrija!, ki jo je uredila Lilijana Stepančič.

Vsem razstavam je skupno, da pravzaprav nimajo neke skupne rdeče niti. Povezuje jih morda le to, da so nastale v sklopu EPK in približno v istem času – junija 2012. Vsak od snovalcev razstav je po svoje razumel bistvo projekta Uf, industrija. Seveda ni s tem nič narobe, pa tudi posamezna podjetja, ki so se predstavljala, so si zelo različna in nekaterih celo ni več. Razstave so zanimive in vsekakor vredne ogleda.

Začela sva z Mariborom in si tam v Muzeju narodne osvoboditve ogledala razstavo o nekdanji tovarni Zlatorog. Mnogi se še spominjamo njihovih izdelkov, ki smo jih vsakodnevno uporabljali v kopalnicah in kuhinjah. Razstavi so dali ime Skrivnosti lepote. In tudi večina njihovih izdelkov je bila posvečena lepoti.

Tovarna Zlatorog je bila eno najstarejših industrijskih podjetij v Mariboru in Sloveniji. Razvilo se je iz milarne na Rotovškem trgu, ki jo je leta 1878 kupil Karl Bros. Leta 1905 je proizvodnjo preselil na zemljišče, kjer se je pozneje razvila in razširila Tovarna Zlatorog. Leta 1920 so začeli v njej izdelovati pralno milo Zlatorog.

Kasneje je postala ena največjih kemijskih tovarn v Jugoslaviji. V sodelovanju z različnimi licenčnimi partnerji so v Zlatorogu izdelovali kreme za sončenje, kreme za roke in zobne paste. Tudi sami so razvili žensko in moško kozmetično kolekcijo. Kozmetična kolekcija Samantha je bila uradna

na 14. zimskih olimpijskih igrah v Sarajevu. Nekateri pa se še spominjajo pralnih praškov Oskar, Mixal in drugih.

Leta 1990 je 51 odstotkov tovarne kupil koncern Henkl in leta 1997 še preostalih 49 odstotkov.

Razstava je zelo domiselno postavljena in pregledna.

V Pokrajinskem muzeju v Murski soboti se predstavlja tovarna oblačil Mura. Mura – odprto je naslov razstave. Na njej lahko vidimo razvoj predvsem njihovih modelov ženske in moške konfekcije, torej razvoj blagovnih in modnih znamk, ter razvoj znaka oziroma logotipa.

Mura je nastala leta 1945 po nacionalizaciji dveh šiviljskih podjetij, leta 1925 ustanovljene Cvetičeve in leta 1932 Šiftarjeve Šivalnice perila. Kmalu je postala

mali Muri dobilo delo okoli 1100 delavk.

Mati fabrika. To je naslov razstave v Ravnah na Koroškem. V Železarni Ravne torej. Danes je to Metal Ravne, ki spada v Slovensko industrijo jekla SIJ, to pa obvladujejo Rusi.

Železarna Ravne se je razvila iz Jeklarne grofa Thurma, katere začetki segajo v 17. stoletje.

Po drugi svetovni vojni, v prvi petletki, je Jugoslavija začela intenzivno graditi bazično ali težko industrijo in tako je z državnimi sredstvi nastala Železarna Ravne. Podobno zgodbo imamo tudi v Talumu. Med Talumom in ravenško železarno je še ena podobnost, ki jo kaže omeniti: tudi železarji so podpirali umetnost. Slikarske kolonije, Forma viva. In tudi oni so izdajali svoje glasilo.

Skrivnosti lepote, Maribor

največja industrija konfekcije v Srednji Evropi, in to je še danes.

K temu je seveda v veliki meri pripomogel propad tekstilne industrije v tem delu Evrope. Zanimivost na razstavi sta monitorja, na katerih prikazujejo intervjuje z nekdanjimi delavkami Mure, ki imajo seveda kaj povedati. Na stopnišču muzeja sem se pogovarjal s človekom – mislim, da je bil član tehničnega osebja –, ki je povedal nekako tako: »Mura je kura.« Ko sem ga malo čudno pogledal, je nadaljeval, da je Mura tako oskubljen kot kura, in povedal zgodbo o svoji ženi, ki je tam po več kot tridesetih letih izgubila službo in odšla iz tovarne brez vsega. Vsi smo spremljali trpljenje teh žensk, ki so doživele podobno usodo. Mura je šla v stečaj. Kljub temu pa je v tako imenovani

Koroški fužinar. Podpirali so tudi številna pevska, glasbena in gledališka društva.

Razstava je postavljena v prenovljeni stavbi tik ob vhodu v tovarno. Gre za Koroški pokrajinski muzej, ki je v Ravnah ustanovil svojo enoto in v njej uredil stalno postavitev zgodovine železarstva. Razstava je izredno oblikovno in tudi strokovno dodelana. Pravzaprav gre za muzejsko postavitev, ki prikazuje delo in življenje tako železarne kot okolja, v katerem se je razvijala.

V Galeriji Velenje so pripravili razstavo Gorenje z vizijo. Na prvi pogled minimalistična razstava je imela tako rekoč na vsakem panoju monitor, na katerem se prikazujejo posnetki iz življenja in dela podjetja. Skozi čas nas popeljejo sklopi »Sledilec«, »Izzivalec« in

»Usmerjevalec«. Gorenje bolj ali manj poznamo vsi. Iz podjetja, ki je nekoč sledilo svetovnim trendom proizvodnje gospodinjskih in kuhinjskih pripomočkov, je postalo izzivalec, ki je danes s svojim vrhunskim oblikovanjem zelo opažen tudi na svetovnem trgu.

Gorenje, zraslo leta 1950 iz Okrajnega kovinskega podjetja v vasi Gorenje, ki je izdelovalo kmetijske stroje in opravljalo kovaška, ključavničarska in mehanična dela, si je že v prvem desetletju delovanja ambiciozno zastavilo aktivno, napredno ter v razvoj in rast usmerjeno delovanje. Prehodilo je pot od štedilnikov na trda goriva do naj sodobnejših elektronskih gospodinjskih in kuhinjskih pripomočkov.

z zahodnonemškim podjetjem DKW lotili sestavljanja dostavnih in osebnih vozil. Leta 1958 je stekla proizvodnja lastnih dostavnih vozil, nato pa prikolic, ki so bile najprej namenjene za izvoz na švedski trg.

Po letu 1972 so podpisali pogodbo s francoskim Renaultom in postali evropski proizvajalec osebnih vozil. Iz podjetja IMV so se razvila tri velika in uspešna podjetja: Revoz Novo mesto, Adria mobil, specializiran za prikolice, avtodome in hišice, ter TPV, ki razvija in izdeluje pomembne avtomobilске dele. Še vedno mislim, da smo tisti, ki smo razstave v partnerskih mestih postavljali, projekt različno razumeli. Mi smo svojo razstavo povezali z odnosom do umetnikov in

Mura, Murska sobota

Železarna, Ravne

Razstava nam pokaže razvoj podjetja. Preteklost, sedanost, predvsem pa vizijo prihodnosti. Gorenje spada med podjetja, ki uspešno delajo še danes. Mnoga so na prelomu sistema v Sloveniji propadla. Znak (logotip), ki ga danes vidimo na vseh Gorenjevih izdelkih, je nespremenjen že od leta 1977.

Kolesje napredka IMV. Nekdanja Industrija motornih vozil v Novem mestu se predstavlja v Drgančevju. Je edina razstava, ki je z našim fotografom še nisva obiskala. Gre prav tako za stalno postavitev, katere avtorji predstavljajo tovarno Industrija motornih vozil Novo mesto, ki je danes ni več.

Razvoj tovarne Industrija motornih vozil Novo mesto se je začel leta 1954, ko so se v sodelovanju

umetnosti. A ne glede na razumevanje koncepta so razstave različne. Saj so navsezadnje tudi podjetja zelo različna in bi bilo čudno, če ne bi bile tudi razstave. Splača se jih videti. Splača si ogled spremeniti v izlet.

Razstave so po večini odprte do konca leta, razen v Ravnah in Novem mestu, kjer je postavitve stalna. Mogoče ne bo odveč, če napišem, kdaj in kje jih lahko obiščete.

Mati fabrika, Železarna Ravne

Koroški pokrajinski muzej, Enota Ravne na Koroškem, Koroška cesta 12, Ravne na Koroškem
Odprto: od torika do sobote od 10. do 18. ure.

Najava: Lilijana Suhadolčan, tel. 02 870 64 61.

Gorenje, Velenje

Kolesje napredka IMV

Drgančevje, Žabja vas, Novo mesto

Odprto: ob sobotah od 10. do 12. ure, za skupine po dogovoru.

Najava: Vojko Grobovšek, e-pošta vojko.grobovsek@siol.net.

Mura – odprto

Pokrajinski muzej Murska Sobota, Trubarjev drevored 4, Murska Sobota

Odprto: od torika do petka od 9. do 17. ure.

Najava: Tamara Andrejek, e-pošta tamara.andrejek@guest.arnes.si, info@pok-muzej-ms.si.

Gorenje z vizijo

Galerija Velenje, Titov trg 5, Velenje

Odprto: od torika do petka od 10. do 18. ure, ob sobotah od 10. do 13. ure.

Najava: Kornelija Križnič, e-pošta kornelija.kriznic@guest.arnes.si.

Skrivnosti lepote, Tovarna Zlatogrog Maribor

Muzej narodne osvoboditve, Ulica heroja Tomšiča 5, Maribor
Odprto: od ponedeljka do petka od 8. do 17. ure, ob sobotah od 9. do 12. ure.

Najava: Marjetka Božičko, tel. 02 23 52 602, e-pošta marjetka.bozicko@muzejno-mb.si; Silva Volf, tel. 02 23 52 605, e-pošta silva.volf@muzejno-mb.si. □

Jutri grem plavat!

Nekateri med vami pridno plavate v Termah Ptuj. Še vedno pa je veliko tistih, ki dano možnost premalo izkoristimo, zato v tej številki Aluminija pišemo o plavanju.

Ker se bliža že 14. Talumov dan za zdravje, bo zapis morda tudi v pomoč, da se boste lažje odločili, katere že tradicionalne aktivnosti se udeležiti letos.

DARJA VODUŠEK

[HTTP://WWW.PLANET-LEPOTE.COM/REKREACIJA_IN_HUJSANJE/REKREACIJA/PLAVANJE](http://www.planet-lepote.com/rekreacija_in_hujsanje/rekreacija/plavanje)
FOTO: ARHIV

Plavanje je tako tekmovalni kot tudi rekreativni šport, ki v svojih pozitivnih učinkih prekaša mnoge druge. Ob vročih dneh telo ohlaja, v hladnih zimskih pa ogreva. Blagodejno vpliva na stanje duha, z njim pa krepimo skoraj vse mišice v telesu. Plavanje nas lahko spremlja v vseh življenjskih obdobjih, ne glede na fizično pripravljenost in telesno težo. Njegovi učinki pa tudi odtehtajo trud, ki je potreben za obisk baze in s tem povezanih stroškov.

Prednosti

Plavanje je torej športna dejavnost, s katero lahko posameznik začne že v zgodnjem otroštvu ter ga nadaljuje v jesen svojega življenja. Nekaj njegovih glavnih pozitivnih lastnosti opisujemo v nadaljevanju.

Krepko bitje srca in globok vdih

Plavanje je aerobna vadba; **krepi srce**, ki tako lažje in bolje pošilja kri po celem telesu. S tem se telo tudi lažje bori proti infekcijam in vnetjem. Ameriško združenje za zdravje srca (American Heart Association) v eni od svojih raziskav ugotavlja, da dnevna 30-minutna aerobna vadba, kot je na primer plavanje, lahko **zmanjša**

nevarnost za bolezni srca in ožilja za okoli 40 odstotkov, hkrati pa pripomore tudi k **nižjemu krvnemu tlaku**. Aerobna vadba tudi **uravnava razmerje med dobrim in slabim holesterolom v krvi** ter tako ohranja elastičnost žil.

Med plavanjem se **povečata pljučna kapaciteta** in samo delovanje pljuč. To izboljša in lajša dihanje, s tem pa pretok kisika po vseh celicah v telesu. Zaradi ležečega položaja in vlažnega zraka ter ritmičnega dihanja ob vadbi lahko plavanje po podatkih raziskave Univerze v Tajpeju **izboljša simptome astme**.

Kostem prijazna vadba

Plavanje je edina aerobna vadba, ki **ne obremenjuje okostja**. Ker 90 odstotkov človeškega telesa predstavlja voda, sta si človekovo telo in voda po gostoti med seboj primerljiva. Voda tako podpira telo in s tem razbremeni sklepe in kosti. Če se v vodo potopimo do vratu, telo razbremenimo za 90 odstotkov svoje lastne teže! Zato je še posebej primerna vadba za ljudi s prekomerno težo in za ljudi, ki trpijo za katero izmed boleznih kosti in sklepov. Seveda pa se je pred začetkom vadbe o njej treba posvetovati z zdravnikom.

Krepitev mišic in telesne pripravljenosti

Čeprav se nam zdi, da pri plavanju uporabljamo predvsem bodisi mišice na rokah bodisi na nogah, pa **uporabljamo praktično vse mišice našega telesa**, tudi trebušne, hrbtne, prsne in zadnjične – v kakšni meri, pa je odvisno od plavalnega sloga. Veliko vlogo pri tem ima gostota vode, ki je v primerjavi z zrakom gostejša in tako ustvarja večji upor ob gibanju telesa.

Gibčnost telesa

V vadbi raztezanja je plavanje primerljivo z jogo, s to razliko, da v vodi ni težav z ravnotežjem. Ko plavamo, naše telo izvaja različne **raztezalne gibe** – roke premikamo v dolgih lokih, boki se ob zamahih nog odpirajo široko, vrat in hrbtenica pa se ob vdihih raztezata z ene strani na drugo.

Pomoč pri hujšanju

Zaradi zgoraj omenjenih lastnosti je plavanje učinkovito pri kurjenju maščob. Pri počasnejšem plavanju bomo v desetih minutah porabili od 60 do 150 kalorij, odvisno od plavalne tehnike in hitro-

sti. Poleg tega se bomo še počestili, ne da bi to sploh čutili!

Orožje proti stresu za dobro počutje

Tudi pri plavanju se sproščajo hormoni sreče endorfini, spontano pa smo tudi bolj pozorni, da je naše dihanje globlje in bolj ritmično. To skupaj z rutinskim stegovanjem med plavanjem povzroči sproščanje telesa in uma. K sprostitvi pa še dodatno pripomoreta potopljenost v vodo in zvok, ki ga proizvajamo s svojim čofotanjem.

Raziskava Univerze v Pittsburgu iz leta 2009 je pokazala, da plavanje v možganih povzroči nevrogenozo v hipokampusu, v katerem možgani samodejno regenerirajo celice, poškodovane zaradi **stresa**. Ista raziskava je pokazala tudi, da je **plavanje še učinkovitejše kot drugi aerobni športi pri zdravljenju depresije in anksioznih motenj**.

Plavalci živijo dlje

Najbrž redno plavanje vseeno ni zagotovilo, da bi doživeli več kot sto let, je pa raziskava Univerze v Južni Karolini pokazala presenetljive rezultate. Znanstveniki so 32 let spremljali 40.547 oseb, starih

med 20 in 90 let, in ugotovili, da so posamezniki, ki so redno plavali, imeli kar za 50 odstotkov manjšo stopnjo umrljivosti kot tekači, sprehajalci in tisti, ki se niso rekreirali.

O vodi v Termah Ptuj – spletna stran Term Ptuj (<http://www.sava-hotels-resorts.com/si/destinacije/ptuj/programi/zdravstvo/voda/>)

Tip vode

V Termah Ptuj je naravna voda opredeljena kot natrij-hidrogenkarbonatna, blago alkalna in nizkomineralna naravna termalna voda.

Kationi	mg/l (-1)
amonij (NH ₄₊)	0,29
litij (Li ⁺)	0,10
natrij (Na ⁺)	28,50
kalij (K ⁺)	2,00
kalcij (Ca ²⁺)	37,70
stroncij (Sr ²⁺)	0,20
magnezij (Mg ²⁺)	21,30
železo (Fe ²⁺)	0,12
mangan (Mn ²⁺)	0,01
aluminij (Al ³⁺)	0,45

O vodi v Termah Ptuj – Wikipedija (http://sl.wikipedia.org/wiki/Termalni_in_mineralni_vrelci_v_Sloveniji)

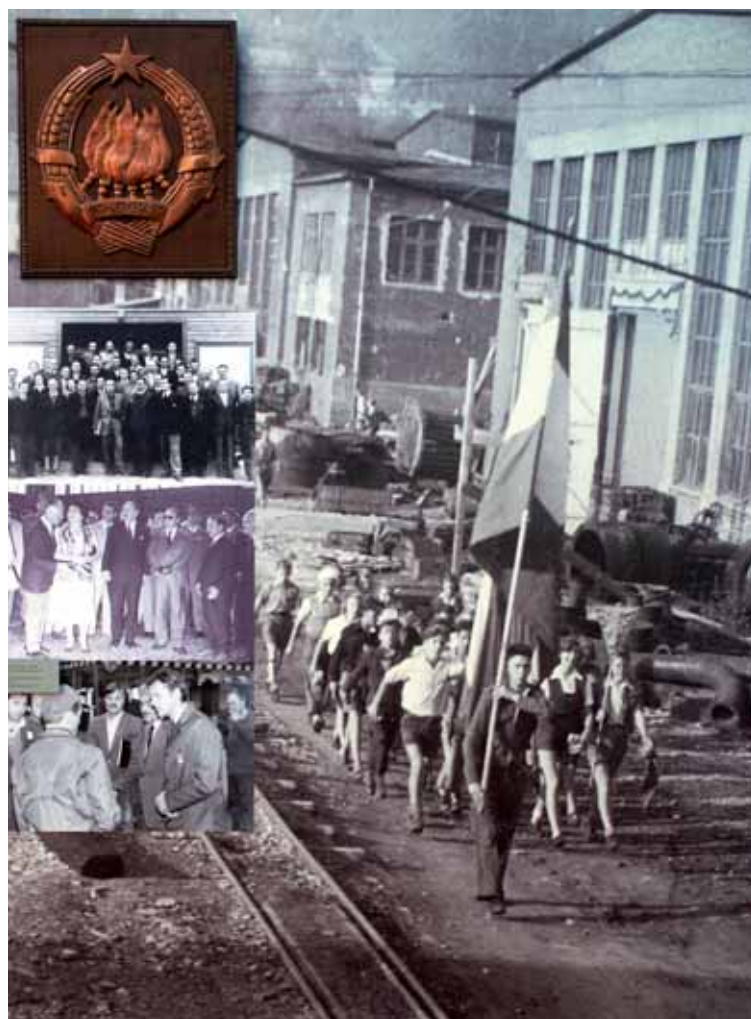
Naravna voda vrtine se nahaja v globini 1065 metrov in pronica skozi več vodopropustnih peščenih slojev. Na površino izvira pod arteškim pritiskom, to je v prostem izteku približno 1,1 l/sek. Po fizikalnih kriterijih jo uvrščamo med termalne vode s temperaturo ob izviru približno 39 stopinj Celzija. Po kemičnih kriterijih gre za nizkomineralno vodo, pri čemer med kationi dominira natrij, med anioni pa hidrogenkarbonat. Torej je glede na podane karakteristike naravna voda v Termah Ptuj opredeljena kot natrij-hidrogenkarbonatna blago alkalna akrototerma. Glede fizikalno-kemijskih lastnosti je termalna voda posebej učinkovita pri degenerativni boleznih hrbtenice in sklepov, sistemski vezivnotkivni bolezni, artritisu, združenem s spondilitisom, boleznih kosti in hrustanca, zunajsklepnem revmatizmu, stanju po poškodbah in operacijah na lokomotornem sistemu in nekaterih nevroloških obolenjih. ▣

FOTOREPORTAŽA

Mura Zlatorog Železarna Gorenje

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Skupaj zmoremo skoraj vse

SEVEDA! KDAJ ZAČNEVA?

IMAM ZNANJE,
TI PA SI **PODJETEN**.
LAHKO **SODELUJEVA**?

MI V TALUMU BI MORALI BOLJ **SODELOVATI**.
KAJ MISLIŠ?

SE **POPOLNOMA STRINJAM!**

ODPRTOST
IN SODELOVANJE

ZNANJE
IN ODLIČNOST

USTVARJALNOST
IN PODJETNOST

ODPRTOST
IN SODELOVANJE

KOLESARJENJE
KOLESARJENJE

ZDRAVOTALUM

Aktivnosti za zdravje

14.
**TALUMOV DAN
ZA ZDRAVJE**

Dobimo se v soboto,
8. septembra 2012,
ob 8. uri na parkirišču restavracije PAN.
Po 13. uri bo kot vsako leto
družabno srečanje.

PLAVANJE
PLAVANJE

TENIS
TENIS

POHODNIŠTVO
POHODNIŠTVO